

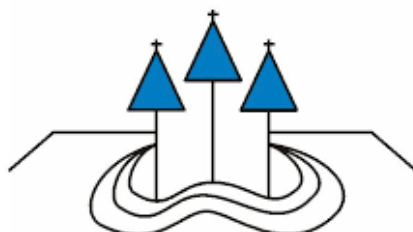

STARIMO ZAJEDNO

UDRUGA ŽENA IZVOR KNEŽEVI VINOGRADI

BROŠURA O UGOVORIMA O DOSMRTNOM I DOŽIVOTNOM UZDRŽAVANJU TE PRAVIMA I USLUGAMA IZ SUSTAVA SOCIJALNE SKRBI

UDRUGA ŽENA
· IZVOR ·

KNEŽEVI VINOGRADI

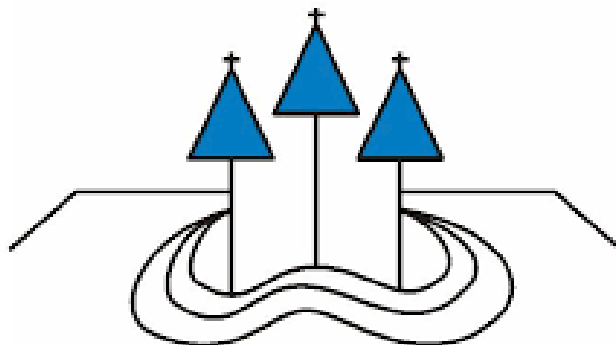
OPĆINA KNEŽEVI
VINOGRADI

MINISTARSTVO RADA, MIROVINSKOGA
SUSTAVA, OBITELJI I SOCIJALNE POLITIKE

UDRUGA ŽENA "IZVOR"

UDRUGA ŽENA
· IZVOR ·

KNEŽEVI VINOGRADI

<https://uz-izvor.hr/>

udruga.zena.izvor@gmail.com

031/730-182

Glavna 78, 31309 Kneževi
Vinogradi

SADRŽAJ

1

UGOVOR O DOŽIVOTNOM I DOSMRTNOM UZDRŽAVANJU

1.1. Sličnosti ugovora o doživotnom i dosmrtnom uzdržavanju	1
1.2. Različitosti ugovora o doživotnom i dosmrtnom uzdržavanju	1
1.3. Tko može sklopiti ugovor?	3
1.4. Sklapanje ugovora	4
1.5. Raskid ugovora	4
1.6. Zlouporaba ugovora	5

2

PRAVA IZ SOCIJALNE SKRBI ZA OSOBE STARIJE ŽIVOTNE DOBI

2.1. Pravo na zajamčenu minimalnu naknadu	6
2.2. Naknada za troškove stanovanja	6
2.3. Naknada za ugroženog kupca energenata	7
2.4. Jednokratna naknada	7
2.5. Naknada za pogrebne troškove	7
2.6. Naknada za osobne potrebe	8
2.7. Pravo na inkluzivni dodatak	8
2.8. Status njegovatelja za starije osobe	8

3

SOCIJALNE USLUGE ZA OSOBE STARIJE ŽIVOTNE DOBI

3.1. Savjetovanje	10
3.2. Psihosocijalno savjetovanje	10
3.3. Obiteljska medijacija	10
3.4. Psihosocijalna podrška	10
3.5. Osobna asistencija	11
3.6. Pomoć u kući	11
3.7. Boravak	12
3.8. Smještaj	12
3.9. Organizirano stanovanje	13

UGOVOR O DOŽIVOTNOM I DOSMRTNOM UZDRŽAVANJU

Ugovoru o doživotnom ili ugovoru o dosmrtnom uzdržavanju najčešće pribjegavaju starije osobe strahujući da se zbog bolesti ili nemoći više neće moći skrbiti sami o sebi. Kako bi si osigurali potrebnu skrb sklapaju ugovor kojim u zamjenu za svoju imovinu, najčešće nekretninu, brigu o sebi povjeravaju drugoj osobi. Ovo je legalan način za postizanje cilja svih stranaka ugovora (jedna strana prima uzdržavanja dok druga za uzvrat prima određenu imovinu), međutim, događaju se i zlouporabe navedenih ugovora o čemu će biti riječ kasnije.

1.1. Sličnosti ugovora o doživotnom i dosmrtnom uzdržavanju

- uređeni Zakonom o obveznim odnosima
- dvostranoobvezni (nastaje obveza za obje ugovorne strane),
- konsenzualni (smatraju se sklopljenim samim sporazumom stranaka oko bitnih sastojaka),
- naplatni (davatelj preuzima obvezu uzdržavanja, a primatelj obvezu prenošenja imovine kao naknade za dano uzdržavanje),
- aleatorni (s obzirom na to da njihovo trajanje ili eventualni raskid ovisi o budućem i neizvjesnom događaju)
- strogo formalni ugovori

Ugovorima je zajednički i predmet obveze. Davatelj uzdržavanja ima obvezu da doživotno uzdržava primatelja uzdržavanja. Primatelj uzdržavanja ima obvezu da prenese svu ili dio svoje imovine na davatelja uzdržavanja.

U svrhu zaštite pravne sigurnosti i sprečavanja zloporaba, sklapanje oba ugovora, uvjetovano je strogom zakonskom formom. Pa tako, da bi ugovori proizvodili pravne učinke, moraju biti sastavljeni u pisanom obliku te ovjereni od suca nadležnog suda ili solemnizirani po javnom bilježniku odnosno sastavljeni u obliku javnobilježničkog akta.

Ako dođe do naknadnih izmjena ili dopuna ugovora, takve dopune i izmjene također moraju biti učinjene u pisanom obliku pred ovlaštenom osobom, a u protivnom neće biti valjane.

1.2. Različitosti ugovora o doživotnom i dosmrtnom uzdržavanju

Ugovorom o doživotnom uzdržavanju jedna strana (davatelj uzdržavanja) se obvezuje da će drugu stranu ili trećega (primatelja uzdržavanja) uzdržavati do njegove smrti, a druga strana izjavljuje da mu daje svu ili dio svoje imovine, s time da je stjecanje stvari i prava odgođeno do trenutka smrti primatelja uzdržavanja.

Ugovorom o dosmrtnom uzdržavanju jedna strana (davatelj uzdržavanja) se obvezuje da će drugu stranu ili trećega (primatelja uzdržavanja) uzdržavati do njegove smrti, a druga se strana obvezuje da će mu za života prenijeti svu ili dio svoje imovine.

Dakle, osnovna razlika između ovih ugovora je trenutak prijenosa imovine:

- kod ugovora o doživotnom uzdržavanju imovina s primatelja na davatelja prelazi u trenutku smrti primatelja uzdržavanja
- kod ugovora o dosmrtnom uzdržavanju imovina s primatelja na davatelja prelazi odmah nakon sklapanja ugovora.

VAŽNO:

Kod ugovora o **doživotnom uzdržavanju** prijenos prava imovine događa se nakon smrti primatelja. To znači da davatelj uzdržavanja nije ovlašten zahtijevati predaju imovine dok se to ne dogodi. Ono što može napraviti jest zatražiti **upis zabilježbe ugovora u zemljišnu knjigu** ako je predmet ugovora nekretnina. To služi kao obavijest svima da je navedena nekretnina predmet ugovora i da je vlasnik nekretnine sklopio ugovor o doživotnom uzdržavanju. Ako je predmet ugovora pokretnina ili neko pravo za koje se vodi kakav javni upisnik, davatelj uzdržavanja ovlašten je zatražiti zabilježbu **ili drugi odgovarajući upis toga ugovora u taj javni upisnik**.

Kod ugovora o **dosmrtnom uzdržavanju**, prijenos imovine događa se za života primatelja uzdržavanja (danom sklapanja ugovora ili u drugom roku oko kojeg su se stranke sporazumjele). To davatelju uzdržavanja koji se u zemljišnim knjigama uknjižio kao vlasnik daje mogućnost da s istom imovinom raspolaže (npr. prodati, darovati, itd.). Kako bi se primatelj zaštitio trebao bi odrediti da se u njegovu korist na nekretnini osnuje **zabilježba stvarnog tereta** uzdržavanja. U tom slučaju, ako davatelj uzdržavatelja proda nekretninu, primatelj uzdržavanja će se uvijek moći naplatiti iz te nekretnine, bez obzira tko je njen vlasnik. Naime, pridržajem prava iz stvarnog tereta primatelj uzdržavanja bit će ovlašten zahtijevati uzdržavanje od svake osobe koja je vlasnik nekretnine čije vlasništvo je prenio na ime naknade za uzdržavanje. U tom slučaju ovlašten je tražiti uzdržavanje od treće osobe koja je stekla vlasništvo nekretnine, kao i od svakog sljedećeg stjecatelja.

Osim toga, poželjno je **osnivanje osobne služnosti stanovanja** u korist primatelja kao bi on imao pravni temelj za korištenje nekretnine koju je prenio na davatelja.

Još jedna razlika između ugovora o doživotnom i dosmrtnom uzdržavanju je situacija ukoliko davatelja uzdržavanja umre prije primatelja uzdržavanja.

Kod ugovora o **doživotnom uzdržavanju**, umre li davatelj uzdržavanja prije primatelja uzdržavanja, njegova prava i obveze iz ugovora prelaze na njegova bračnog druga i njegove potomke koji su pozvani na nasljedstvo, ali samo ako oni na to pristanu. Ako nastavljaju, ništa se ne mijenja, osim osobe koja uzdržava. Sva prava i obveze iz prije sklopljenog ugovora, ostaju na snazi. Međutim, ukoliko ne pristanu na produženje ugovora o doživotnom uzdržavanju, ugovor se raskida, a oni nemaju pravo zahtijevati naknadu za prije dano uzdržavanje. Također, ako bračni drug i potomci davatelja uzdržavanja nisu u stanju preuzeti ugovorne obveze, tada imaju pravo od primatelja uzdržavanja zahtijevati naknadu za uzdržavanje koje je primatelj uzdržavanja dobio od pokojnog davatelja uzdržavanja, a u tom slučaju sud naknadu određuje po slobodnoj ocjeni, uzimajući pri tome u obzir imovinske prilike primatelja uzdržavanja i osoba koje su bile ovlaštene na produženje ugovora o doživotnom uzdržavanju.

V
A
Ž
N
O

U slučaju sklopljenog ugovora o **dosmrtnom uzdržavanju** kada davatelj umre prije primatelja uzdržavanja, a njegov bračni drug, odnosno njegovi potomci koji su pozvani na nasljedstvo, ne pristanu na produženje ugovora o dosmrtnom uzdržavanju, ugovor se raskida, a oni nemaju pravo zahtijevati naknadu za prije dano uzdržavanje i dužni su vratiti primatelju uzdržavanja ono što je na temelju toga ugovora stekao davatelj uzdržavanja te ukoliko nisu u stanju vratiti ono što je na temelju ugovora o dosmrtnom uzdržavanju stekao davatelj uzdržavanja, dužne su primatelju uzdržavanja naknaditi vrijednost stečenog. Također, ako nasljednici davatelja uzdržavanja nisu u stanju preuzeti ugovorne obveze, oni imaju pravo zahtijevati naknadu za uzdržavanje koje je primatelj uzdržavanja dobio od davatelja uzdržavanja, no dužni su primatelju uzdržavanja vratiti ono što je davatelj uzdržavanja stekao na temelju ugovora o dosmrtnom uzdržavanju. Navedene naknade sud će odrediti po slobodnoj ocjeni, uzimajući pri tome u obzir imovinske prilike primatelja uzdržavanja i osoba koje su bile ovlaštene na produženje ugovora o dosmrtnom uzdržavanju, te prava koja primatelj uzdržavanja ostvaruje na temelju stvarnog tereta.

Nakon smrti primatelja uzdržavanja davatelj uzdržavanja, u pravilu, ne odgovara za njegove dugove, ali može se ugovoriti da će on odgovarati za one njegove dugove koji postoje u trenutku sklapanja ugovora prema određenim vjerovnicima.

1.3. Tko može sklopiti ugovor?

Davatelj uzdržavanja, kao osoba koja se obvezala uzdržavati drugoga, uz naknadu, može biti svaka poslovno sposobna, fizička ili pravna osoba (ili više njih).

Primatelj uzdržavanja može biti svaka punoljetna, poslovno sposobna fizička osoba u čiju je korist uzdržavanje ugovoreno.

Ugovori mogu biti sklopljeni u svrhu vlastitog uzdržavanja, u kojem slučaju je ugovaratelj ujedno i primatelj, ali ono može biti ugovoreno i za treću osobu (bračnog druga, sestru). U navedenom slučaju, treća osoba je primatelj, a na ugovaratelju je obveza da za dano uzdržavanje, dakle na davatelja, prenese svu ili dio imovine koja je predmet ugovora.

Ugovore mogu zaključiti i osobe koje su se dužne međusobno uzdržavati i pomagati- bračni drugovi. Međutim, postoje i **iznimke!**

Posebним propisom (Zakonom o socijalnoj skrbi) je osobama koje obavljaju djelatnost socijalne skrbi, osobama zaposlenima u djelatnosti socijalne skrbi te određenom krugu njihovih srodnika zabranjeno sklapanje ugovora o doživotnom uzdržavanju ili ugovora o dosmrtnom uzdržavanju s korisnikom kojem pružaju usluge socijalne skrbi, ako je tim ugovorom obuhvaćena nekretнина korisnika usluge socijalne skrbi. Ove ugovore s korisnikom kojem pružaju uslugu socijalne skrbi ne smiju sklopiti:

- fizička ili pravna osoba koja obavlja djelatnost socijalne skrbi
- bračni ili izvanbračni drug, životni partner ili neformalni partner te srodnik u ravnoj ili pobočnoj liniji do drugog stupnja srodstva fizičke osobe koja pruža usluge socijalne skrbi
- fizička osoba zaposlena u djelatnosti socijalne skrbi
- bračni ili izvanbračni drug, životni partner ili neformalni partner te srodnik u ravnoj ili pobočnoj liniji do drugog stupnja srodstva fizičke osobe koja je zaposlena u djelatnosti socijalne skrbi.

Ugovori sklopljeni protivno zakonskoj zabrani su ništetni (to znači da ne proizvode namjeravane učinke).

1.4. Sklapanje ugovora

Prava i obveze u ugovoru samostalno se dogovaraju s drugom stranom te ovise o potrebama i mogućnostima ugovornih strana i različite su od slučaja do slučaja. Najčešće se odnose na zadovoljavanje osnovnih životnih potreba kao što su pružanje ili osiguravanje smještaja, pomoć oko održavanja higijene, osiguranje odjeće i obuće, osiguravanje hrane i pića, davanje određenog iznosa novca u pravilnim vremenskim razmacima, sahrana primatelja uzdržavanja itd.

VAŽNO: što preciznije opišete opsega i načina uzdržavanja to će biti manja mogućnost nesporazuma i eventualnih zahtjeva za raskid ugovora zbog neispunjenja ugovornih obveza.

Ugovor mora biti:

- sastavljen u pisanom obliku
- ovjeren od suca nadležnog suda ili potvrđen (solemniziran) po javnom bilježniku ili sastavljen u obliku javnobilježničkog akta.

Također, ovlaštena osoba (sudac ili javni bilježnik) prilikom sklapanja ugovora, dužna je pročitati ugovor i objasniti njegove posljedice strankama.

Za ovjeru ugovora plaća se pristojba. Stranke nerijetko izbjegavaju sudsku ovjeru zbog duljine trajanja postupka, a koji nije kraći od šest mjeseci. S druge strane, iznos solemnizacije gotovog ugovora ili sastavljanja ugovora u obliku javnobilježničkog akta određuje se prema vrijednosti predmeta ugovora, što u pravilu iznosi dva puta više nego ovjera od strane suca nadležnog suda.

1.5. Raskid ugovora

Ugovor o doživotnom ili dosmrtnom uzdržavanju može se raskinuti:

1. sporazumno i nakon što je počelo njegovo ispunjavanje
2. jednostrano:

- a. jednostrano ako davatelj i primatelj uzdržavanja prema ugovoru žive zajedno, a njihovi su se odnosi toliko poremetili da zajednički život postane nepodnošljiv
- b. kada druga strana ne ispunjava svoje obveze iz tog ugovora
- c. zbog promijenjenih okolnosti nastalih nakon sklapanja ugovora – ako je zbog izvanrednih okolnosti nastalih nakon sklapanja ugovora, koje se nisu mogle predvidjeti u vrijeme sklapanja ugovora, ispunjenje obveze za jednu ugovornu stranu postalo pretjerano otežano ili bi joj nanijelo pretjerano veliki gubitak (primjerice, iznenadno osiromašenje davatelja uzdržavanja zbog kojeg on više ne može uzdržavati primatelja uzdržavanja).

Iznimno, ako se ne može izmijeniti, ugovor se može raskinuti i zbog promijenjenih okolnosti nastalih nakon sklapanja ugovora koji se nisu mogli predvidjeti.

Kod jednostranog raskida ugovora, u kojem slučaju se zahtjeva sudski raskid ugovora, sud odlučuje o povratu vrijednosti uzdržavanja. Pa tako, ako raskid ugovora traži osoba koja je uzdržavana, a sud donese odluku da davatelj uzdržavanja nije izvršavao ugovorne obveze, nije učinio ono na što se obvezao, tada nema što ni vratiti.

1.6. Zlouporebe ugovora

Kako smo ranije naveli ovi ugovori su legalni pravni poslovi koje u idealnom svijetu ne bi trebalo izbjegavati ili na njih gledati kao na vrstu prevare. Činjenica je da oni sa sobom nose određena prava, obveze i rizike. Isto tako, činjenica je da ne živimo u idealnom svijetu. Zlouporebe se događaju i na strani primatelja i na strani davatelja uzdržavanja.

U praksi često događa da se ovakvi ugovori sklapaju kao simulirani ugovori, kako bi se nasljednicima onemogućilo nasljeđivanje nužnog dijela imovine. Kako? Ovo su naplatni pravni poslovi (možemo to gledati kao da primatelj uzdržavanja prijenosom svoje imovine „plaća“ to uzdržavanje). Zato se oni ne mogu pobijati radi prava na nužni dio i stoga ne ulaze u ostavinski dio nasljednog prava.

Ako se ugovor sklopi samo radi toga (onemogućavanje nasljednika) , a druga strana je za to znala ili je morala znati, takav ugovor neće proizvoditi pravne učinke. Isto se dokazuje na sudu.

Nadalje, česte su i zlouporebe ugovora o doživotnom i dosmrtnom uzdržavanju od strane davatelja uzdržavanja koji ne ispunjava svoje obveze prema drugoj strani te prijevare starih i nemoćnih osoba. To se posebno odnosi na sklapanje ugovora o dosmrtnom uzdržavanju u kojem slučaju primatelj uzdržavanja, zbog svog neznanja i naivnosti, često ostaju bez svoje imovine pa i mjesta za život. Podsjećamo, kod ugovora o dosmrtnom uzdržavanju, imovina prelazi u vlasništvo davatelja samim sklapanjem ugovora o dosmrtnom uzdržavanju za života primatelja. Dakle, za primatelja uzdržavanja, ugovor o dosmrtnom uzdržavanju je znatno rizičniji od ugovora o doživotnom uzdržavanju.

Odredbe Zakona o obveznim odnosima kojima se uređuju ovi ugovori nedovoljno su razrađene. Sadržaj uzdržavanja ostavljen je strankama da ga definiraju, ugovori ne sadrže pravne mehanizme zaštite osoba treće dobi u svojstvu primatelja uzdržavanja, primatelj misli da se takav ugovor može jednostrano raskinuti. Ovakve ugovore u pravilu sklapaju osobe koje nisu upoznate s posljedicama tih pravnih poslova pa iz neznanja i lakovjernosti pristaju na nepovoljne uvjete. Kada se pojave problemi strankama ostaje trpjeti postojeće stanje ili pokrenuti sudski postupak radi raskida ugovora o doživotnom ili dosmrtnom uzdržavanju. Sporovi su često koji su četo dugotrajni, a kako su stranke većinom osobe treće dobi one često ne dočekaju njihovo razrješenje.

Svrha ovih ugovora jest osigurati osobama starije životne dobi, nemoćnim i bolesnim osobama primjereno uzdržavanje od strane neke druge osobe koja će za uzvrat dobiti njihovu imovinu ili jedan njezin dio. Oba ugovora imaju veliku društvenu i pravnu važnost.

Ova poglavlja su pokušaj da istaknemo karakteristike, važnost i rizike sklapanja ugovora o doživotnom i dosmrtnom uzdržavanju. Ovo nije vodič niti udžbenik. Jasno nam je da je za apsolutnu pravnu sigurnost i zadovoljstvo svih strana takvih ugovora potrebno više te ovim putem apeliramo na sve potencijalne primatelje i davatelje uzdržavanja da prije sklapanja jednog od ovih pravnih poslova:

- a) iskreno sami sa sobom utvrde svoje motive
- b) realno procijene svoje potrebe i mogućnosti
- c) otvoreno zajedno razgovaraju o tome što žele dati i primiti jedi od drugih
- d) se posavjetuju sa stručnjacima

Za priznavanje prava temeljem Zakona o socijalnoj skrbi potrebno se obratiti Hrvatskom zavodu za socijalni rad na čijem području nadležnosti starija osoba ima prebivalište.

Ukoliko osoba nema prebivalište u RH mjesno je nadležan Zavod prema mjestu boravišta u RH, a ako osoba nema boravište onda je mjesno nadležan Zavod prema mjestu posljednjeg prebivališta, odnosno boravišta u RH, ako nema ništa od navedenog onda je mjesno nadležan Zavod prema mjestu na kojemu je nastao povod za vođenje postupka.

Temeljem Zakona o socijalnoj skrbi **starije osobe** mogu ostvariti određena prava i usluge. O ostvarivanju tih prava odlučuje Hrvatski zavod za socijalni rad prema mjestu prebivališta, odnosno boravišta.

2.1. Pravo na zajamčenu minimalnu naknadu

Pravo na zajamčenu minimalnu naknadu je novčana pomoć koja se kolokvijalno naziva „socijalna pomoć“ ili „socijala“. Priznaje se samcu ili kućanstvu koje nema dovoljno sredstava za podmirenje osnovnih životnih potreba. Uvjeti za priznavanje prava utvrđuju se na temelju ostvarenih prihoda samca ili kućanstva te na temelju imovine koje osoba ili kućanstvo posjeduje.

Iznosi naknade se razlikuju, pa se tako starijoj osobi koja je samac zajamčena minimalna naknada može priznati u iznosu od 195,00 EUR. Ukoliko starija osoba ne živi sama već je član kućanstva, iznos zajamčene minimalne naknade ovisi o statusu svakog pojedinog člana kućanstva.

Primjerice, ukoliko u kućanstvu žive dvije starije osobe, zajamčena minimalna naknada može iznositi 285,00 EUR.

U slučaju da samac ili kućanstvo ostvaruju prihod, visina zajamčene minimalne naknade utvrđuje se kao razlika između iznosa zajamčene minimalne naknade i mjesečnog prihoda samca ili kućanstva. To podrazumijeva da su prihodi manji od iznosa zajamčene minimalne naknade.

2.2. Naknada za troškove stanovanja

Pravo na naknadu za troškove stanovanja mogu ostvariti svi korisnici zajamčene minimalne naknade osim beskućnika koji se nalazi u prenoćištu, prihvatilištu ili mu je priznata usluga smještaja u organiziranom stanovanju, te žrtvi nasilja u obitelji i žrtvi trgovanja ljudima kojoj je priznata usluga smještaja u kriznim situacijama.

Troškovi stanovanja odnose se na najamninu, komunalne naknade, troškove grijanja, vodne usluge te troškove koji su nastali zbog radova na povećanju energetske učinkovitosti zgrade.

Pravo na naknadu za troškove stanovanja priznaje jedinica lokalne samouprave, a Općina Kneževi Vinogradi detaljnije uređuje ovo pitanje Odlukom o zaštiti socijalnog standarda stanovništva Općine Kneževi Vinogradi.

2.3. Naknada za ugroženog kupca energenata

Naknada za ugroženog kupca energenata priznaje se samcu ili kućanstvu koji su:

1. korisnici zajamčene minimalne naknade ili član kućanstva koje ostvaruje zajamčenu minimalnu naknadu
2. korisnici nacionalne naknade za starije osobe ili član kućanstva koji živi s korisnikom nacionalne naknade za starije osobe
3. korisnici novčane naknade za nezaposlene hrvatske branitelje iz Domovinskog rata i članove njihovih obitelji ili član kućanstva koji živi u kućanstvu s korisnikom navedene novčane naknade, te
4. korisnici novčane naknade za civilne stradalnike iz Domovinskog rata ili član kućanstva koji živi s korisnikom novčane naknade za civilne stradalnike iz Domovinskog rata.

Korisnici prava naknadu mogu iskoristiti kroz subvenciju troškova električne energije.

2.4. Jednokratna naknada

Pravo na jednokratnu naknadu priznaje se samcu ili kućanstvu koje zbog podmirenja izvanrednih troškova nastalih zbog trenutačnih životnih okolnosti nije u mogućnosti podmiriti osnovne životne potrebe.

Ukupan iznos priznatih jednokratnih naknada u jednoj kalendarskoj godini može iznositi najviše 331,81 EUR za samca odnosno 464,53 EUR za kućanstvo. U osobito opravdanim slučajevima, kada to zahtijevaju životne okolnosti u kojima se korisnik našao, može se jednom godišnje priznati jednokratnu naknadu u iznosu do 1.327,23 EUR.

2.5. Naknada za pogrebne troškove

Pravo na naknadu za pogrebne troškove priznaje se fizičkoj ili pravnoj osobi koja je podmirila troškove pogreba ili izvršila uslugu pogreba osobe:

- koja nije imala zakonskog ili ugovornog obveznika uzdržavanja i
- koja je u trenutku smrti bila korisnik:
 - prava na zajamčenu minimalnu naknadu ili član kućanstva koje je korisnik prava na zajamčenu minimalnu naknadu ili
 - prava na uslugu smještaja ili organiziranog stanovanja na temelju rješenja Zavoda.

Pravo na naknadu za pogrebne troškove priznaje se do iznosa osnovnih troškova pogreba u mjestu pogreba odnosno u mjestu posljednjeg prebivališta korisnika u Republici Hrvatskoj u slučaju pogreba izvan područja Republike Hrvatske.

U iznos se uračunavaju i troškovi prijevoza do mjesta pogreba odnosno do državne granice u slučaju pogreba izvan područja Republike Hrvatske.

2.6. Naknada za osobne potrebe

Pravo na naknadu za osobne potrebe korisnika priznaje se starijoj osobi kojoj se priznaje pravo na uslugu smještaja ili organiziranog stanovanja ako vlastitim prihodom ne može osigurati zadovoljavanje osobnih potreba na smještaju ili organiziranom stanovanju u iznosu od 33,18 EUR mjesečno.

Naknada za osobne potrebe prestaje ako prestaje usluga smještaja ili organiziranog stanovanja, te ako korisnik ostvari prihod kojim može osigurati zadovoljavanje osobnih potreba u priznatom iznosu.

2.7. Pravo na inkluzivni dodatak

Inkluzivni dodatak je novčana naknada namijenjena osobi s invaliditetom u svrhu prevladavanja različitih prepreka koje mogu sprječavati njezino puno i učinkovito sudjelovanje u društvu na ravnopravnoj osnovi s drugima.

Priznaje se odrasloj osobi s tjelesnim, mentalnim, intelektualnim ili osjetilnim oštećenjima kojoj je utvrđen drugi, treći ili četvrti stupanj težine invaliditeta. Stupanj težine invaliditeta, kao i razina potpore inkluzivnog dodatka utvrđuje Zavod na temelju nalaza i mišljenja Zavoda za vještačenje, profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje osoba s invaliditetom.

Osobi kojoj je priznata usluga smještaja ili organiziranog stanovanja pravo na inkluzivni dodatak se **ne može priznati**.

Detaljnije odredbe o zaprekama za priznavanje prava kao i razine potpore opisane su u člancima 10., 11., 12. i 13. Zakona o inkluzivnom dodatku (NN 156/2023).

2.8. Status njegovatelja za osobe starije životne dobi

Pravo na status njegovatelja priznaje se za njegu osobe s invaliditetom koja:

1. je u potpuno ovisna o pomoći i njezi druge osobe jer joj je zbog održavanja života potrebno pružanje specifične njege izvođenjem medicinsko-tehničkih zahvata za koju je prema preporuci liječnika njegovatelj osposobljen,
2. je u potpunosti nepokretna i uz pomoć ortopedskih pomagala,
3. ima poremećaj iz autističnog spektra četvrtog stupnja ili
4. ima više vrsta oštećenja četvrtog stupnja (tjelesnih, mentalnih, intelektualnih ili osjetilnih) zbog kojih je potpuno ovisna o pomoći i njezi druge osobe pri zadovoljavanju osnovnih životnih potreba.

Pravo na status njegovatelja priznaje se osobi po izboru osobe s invaliditetom uz njezinu suglasnost, odnosno suglasnost njegovog zakonskog zastupnika i koja:

- je punoljetna
- ima poslovnu sposobnost
- nije lišena roditeljske skrbi

- ima psihofizičke sposobnosti za pružanje potrebne njege i pomoći i koji pruža njegu
- živi u kućanstvu s osobom s invaliditetom
- je osposobljena za pružanje specifične njege izvođenjem medicinsko-tehničkih zahvata za njegu djeteta s teškoćama u razvoju ili osobe s invaliditetom koji ispunjavaju gore navedene uvjete i koji pruža njegu.

Za priznavanje ovog prava važno je da starija osoba nema sklopljen ugovor o doživotnom ili dosmrtnom uzdržavanju ili je pokrenut postupak za raskid, utvrđenje ništetnosti ili poništaj ugovora.

Njegovatelj ima pravo na naknadu za obavljanje njege, prava iz mirovinskog osiguranja, obveznog zdravstvenog osiguranja i prava za vrijeme nezaposlenosti, kao zaposlena osoba prema posebnim propisima. Također, ima pravo i na korištenje odmora te naknadu tijekom korištenja navedenog odmora kao i za vrijeme privremene nesposobnosti za pružanje njege.

3.1. Savjetovanje

Savjetovanje je socijalna usluga kojom stručna osoba u neposrednom kontaktu potiče korisnika na razvoj novih mogućnosti sagledavanja životne situacije sa svrhom prevladavanja teškoća, stvaranja uvjeta za očuvanje i razvoj osobnih mogućnosti te odgovornog odnosa pojedinca prema samom sebi, obitelji i društvu. Obuhvaća individualni rad s korisnikom i/ili članovima njegove obitelji radi prevladavanja teškoća koje je moguće riješiti kratkotrajnim intervencijama.

3.2. Psihosocijalno savjetovanje

Socijalna usluga kojom stručna osoba u neposrednom kontaktu pomaže korisniku otkloniti teškoće u funkcioniranju u različitim područjima života s naglaskom na ponašajne, emocionalne, interpersonalne, socijalne, obrazovne, razvojne i organizacijske aspekte života. Temelji se na terapijskom odnosu u kojem se radi na smanjivanju aktualnih teškoća ili prevladavanju kriznih situacija. Usluga može trajati do šest mjeseci, a obuhvaća intenzivan rad s korisnikom i/ili članovima njegove obitelji.

3.3. Obiteljska medijacija

Obiteljska medijacija je socijalna usluga kojom se rješavaju sukobi i sporna pitanja između članova obitelji uz pomoć obiteljskog medijatora. Svrha usluge je postizanje zajedničkog sporazuma i pregovaranje o spornim pitanjima. Pruža ju obiteljski medijator, a pruža se u trajanju od tri do osam medijacijskih susreta u razdoblju do šest mjeseci.

3.4. Psihosocijalna podrška

Psihosocijalna podrška obuhvaća stručne postupke i druge oblike pomoći i podrška kojima se potiče razvoj i unaprjeđenje kognitivnih, funkcionalnih, komunikacijskih, govorno – jezičnih, socijalnih ili odgojnih vještina korisnika. Može se pružati pojedincu, obitelji ili udomitelju, individualno ili u grupi.

Usluga psihosocijalne podrške pojedincu odobrava se radi prevladavanja teškoća i osnaživanja pojedinca u vezi s invaliditetom, starijom životnom dobi, kriznim stanjima, nasiljem u obitelji te u drugim nepovoljnim okolnostima. Usluga se odobrava na temelju procjene rizike, snaga i potreba, a u skladu s individualnim planom promjene.

Usluga psihosocijalne podrške obitelji odobrava se radi prevladavanja obiteljskih teškoća i osnaživanja obitelji za funkcioniranje u svakodnevnom životu. Odobrava se kada se problemi i teškoće mogu riješiti samo promjenama u obitelji uz stručnu pomoć i podršku.

3.5. Osobna asistencija

Osobna asistencija je socijalna usluga kojom se osobi s invaliditetom osigurava pomoć i podrška u aktivnostima koje ne može izvoditi sama radi invaliditeta, a koje su joj svakodnevno potrebne u kući i izvan kuće, te pomoć i podrška u komunikaciji i primanju informacija. Svrha usluge je povećati stupanj samostalnosti i uključenosti u zajednicu te ostvariti ravnopravnost osobe s invaliditetom s drugima.

Uslugu osobne asistencije osobi s tjelesnim, intelektualnim ili mentalnim oštećenjima pruža osobni asistent, osobi s oštećenjem sluha i gluhoslijepoj osobi pruža komunikacijski posrednik, a osobi s oštećenjem vida uslugu pruža videći pratitelj.

Pravo na uslugu osobne asistencije koju pruža osobni asistent **ne priznaje** se osobi:

- koja ostvaruje uslugu pomoći u kući
- kojoj je osigurana usluga smještaja ili organiziranog stanovanja
- čiji član obitelji ima priznato pravo na status njegovatelja za potrebu skrbi o njoj (osim ako: živi sa samohranim roditeljem, živi u jednoroditeljskoj obitelji, živi u dvočlanom kućanstvu, živi u kućanstvu s dvije ili više osoba s invaliditetom ili ako je potpuno ovisna o pomoći i njezi druge osobe)
- koja ostvaruje pravo na njegovatelja na temelju drugih propisa
- koja se nalazi u istražnom zatvoru ili na izdržavanju kazne zatvora
- koja ostvaruje uslugu osobne asistencije koju pruža videći pratitelj

Pravo na uslugu osobne asistencije koju pruža videći pratitelj **ne priznaje** se osobi:

- kojoj je osigurana usluga smještaja ili organiziranog stanovanja
- čiji član obitelji ima priznato pravo na status njegovatelja za potrebu skrbi o njoj
- koja ostvaruje pravo na njegovatelja na temelju drugih propisa
- kojoj član kućanstva može pružiti uslugu pratnje i pomoći u svakodnevnim aktivnostima sukladno njezinim potrebama
- koja se nalazi u istražnom zatvoru ili na izdržavanju kazne zatvora
- koja ostvaruje uslugu osobne asistencije koju pruža osobni asistent

Broj sati usluge koju korisnik može ostvariti kao i sudjelovanje korisnika u plaćanju usluge utvrđeno je Zakonom o osobnoj asistenciji (NN 71/2023).

3.6. Pomoć u kući

Pomoć u kući je socijalna usluga koja se odobrava osobi koja ne može sama niti uz pomoć roditelja, bračnog ili izvanbračnog druga, životnog partnera ili djeteta osigurati podmirenje svakodnevnih životnih potreba.

Odobrava se starijoj osobi kojoj je prema procjeni Zavoda potrebna pomoć druge osobe ili osobi kojoj je zbog privremenog ili trajnog tjelesnog, mentalnog, intelektualnog ili osjetilnog oštećenja prijeko potrebna pomoć druge osobe.

Usluga se odobrava ako:

- osoba nema mogućnost da joj pomoć osiguraju roditelj, bračni ili izvanbračni drug, životni partner ili dijete
- osoba nema u vlasništvu imovinu kojom može osigurati sredstva za zadovoljavanje svakodnevnih životnih potreba, osim stana ili kuće koju koristi za stanovanje
- osoba nema sklopljen ugovor o doživotnom ili dosmrtnom uzdržavanju, osim u slučaju pokretanja postupka za raskid, utvrđenje ništetnosti ili poništaj ugovora
- prosječan mjesečni prihod samca ili prihod članova kućanstva u prethodna tri mjeseca prije pokretanja postupka ne prelazi iznos od 199,08 eura.

Ako prihod samca ili prihod po članu kućanstva prelazi iznos od 199,08 eura, a nije veći od 265,45 eura, korisniku koji ispunjava gore navedene uvjete odobrava se 50% cijene troškova usluge pomoći u kući.

Usluga pomoći u kući obuhvaća:

- organiziranje prehrane (priprema ili nabava i dostava gotovih obroka)
- obavljanje kućnih poslova
- održavanje osobne higijene i/ili
- zadovoljavanje drugih svakodnevnih potreba.

3.7. Boravak

Boravak je socijalna usluga koja obuhvaća cjelodnevni i poludnevni boravak:

- cjelodnevni boravak može trajati od 6 do 10 sati dnevno
- poludnevni boravak može trajati od 4 do 6 sati dnevno

Uslugom se osiguravaju organizirane aktivnosti tijekom dana uz stručnu i drugu pomoć i podršku, a radi zadovoljavanja osnovnih i dodatnih životnih potreba korisnika koje ne mogu biti zadovoljene u obitelji.

Boravak se može odobriti jedan dan u tjednu, više dana u tjednu ili tijekom svih radnih dana u tjednu.

3.8. Smještaj

Smještaj je socijalna usluga kojom se korisniku osigurava intenzivna skrb i zadovoljavanje osnovnih životnih potreba kada to nije moguće osigurati u obitelji ili pružanjem drugih socijalnih usluga.

Smještajem se osigurava stanovanje i aktivnosti uz stalnu stručnu i drugu pomoć i potporu u osiguravanju osnovnih i dodatnih životnih potreba, a koje ne mogu biti zadovoljene u obitelji.

Pravo na uslugu smještaja **ne priznaje** se osobi:

- koja je sklopila ugovor o doživotnom ili dosmrtnom uzdržavanju, osim u slučaju pokretanja postupka za raskid, utvrđenje ništetnosti ili poništaj ugovora
- kojoj pomoć i njegu pružaju članovi obitelji

- kojoj je odobrena socijalna usluga pomoć u kući
- kojoj se pomoć i njega osiguravaju u okviru zdravstvene zaštite na primarnoj razini ili putem različitih programskih aktivnosti u dovoljnoj mjeri, opsegu ili intenzitetu

Starije osobe uslugu smještaja mogu dobiti u domu za starije, udomiteljskoj obitelji, vjerskoj zajednici koja pruža uslugu smještaja ili kod pravnih i fizičkih osoba koje obavljaju profesionalnu djelatnost smještaja poput privatnih domova za starije.

3.9. Organizirano stanovanje

Organizirano stanovanje je socijalna usluga kojom se osigurava stanovanje u stambenoj jedinici uz stalnu ili povremenu stručnu i drugu pomoć i potporu. Pomoć i potpora se pružaju u osiguravanju osnovnih životnih potreba te socijalnih, radnih, kulturnih, obrazovnih, rekreacijskih i drugih potreba, a radi uspostavljanja i održavanja njihovih socijalnih uloga, izjednačavanja njihovih mogućnosti, poboljšanja kvalitete života, poticanja aktivnog i samostalnog življenja te socijalnog uključivanja, ovisno o potrebama korisnika.

Usluga se osobama starije životne dobi može odobriti ukoliko samostalno zadovoljavaju svoje potrebe odnosno kojima je djelomično potrebna pomoć pri zadovoljavanju osnovnih potreba, osobama ovisnoj o alkoholu, drogama, kockanju ili drugim oblicima ovisnosti, žrtvi obiteljskog nasilja, žrtvi trgovanja ljudima ili beskućniku.

Usluga se može organizirati u stambenim jedinicama koje uključuju obiteljsku kuću ili stan gdje se može primiti maksimalno osam starijih osoba.

Za ostvarivanje prava i usluga iz sustava socijalne skrbi možete posjetiti Hrvatski zavod za socijalni rad, Područni ured Beli Manastir, na adresi Ulica kralja Tomislava 37, 31300, Beli Manastir ili ih kontaktirati putem telefona: 031/705-155.

Za izradu ove brošure korišten je Zakon o obveznim odnosima (NN 35/05, 41/08, 125/11, 78/15, 29/18, 126/21, 114/22, 156/22), Zakon o socijalnoj skrbi (NN 18/22, 46/22, 119/22, 71/23, 156/23), Zakon o inkluzivnom dodatku (NN 156/2023) i Zakon o osobnoj asistenciji (NN 71/2023).

Ovaj materijal izrađen je uz financijsku potporu Ministarstva rada, mirovinskoga sustava, obitelji i socijalne politike. Sadržaj ovog dokumenta u isključivoj je odgovornosti Udruge žena Izvor i ni pod kojim uvjetima ne može se smatrati kao odraz stajališta Ministarstva rada, mirovinskog sustava, obitelji i socijalne politike.

STARIMO ZAJEDNO

UDRUGA ŽENA IZVOR KNEŽEVI VINOGRADI

MINISTARSTVO RADA, MIROVINSKOGA
SUSTAVA, OBITELJI I SOCIJALNE POLITIKE

OPĆINA KNEŽEVI
VINOGRADI